

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 14

V Ljubljani, 31. julija 1894.

Leto XI.

Obseg: Deteljni pojalnik ali volk. — Zelena turščica pri nas in drugod — Riparija. — Kako spoznamo vrednost sena. — Katero stopinjo zrelosti mora imeti sadje za mošt? — Gnojenje z apnom. — Vrste sadja. sposobne za sadno vino. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva — Tržne cene — Inserati.

Deteljni pojalnik ali volk.

(Odgovor na 108. vprašanje.)

Iz ribniškega okraja nam prihaja vest, da v ta-mošnjem kraju štajarski detelji silno škoduje plevel, ki ga imenujemo deteljnega pojalnika ali volka, latinski orobanche minor. Vsled tega priobčujemo v nastopnih vrstah nekaj poučnega o tem sitnem plevelu.

Pojalnika devljemo med rastline zajedalke, kamor spada tudi predenica. Rastline zajedalke so navadno zraščene z lubovo liko tistega debela, na katerem jih vidimo. Očitno je, da zajedalke jemljejo nekoliko soka svoje redilki in da jo s tem ovirajo v rasti; da, mnogokrat jo popolnoma zamoré.

Pojalnika imamo več vrst; gospodarjem škodljiva sta vejnati pojalnik in deteljni pojalnik. Oba sta si zelo podobna, samo da je prvi večji in vejnat. Pod. 53. kaže vejnatega pojalnika, kateri napada konoplje. V podobi 53. je A vejnati pojalnik, ki raste na redilki svoji, t. j. na konoplji B. Podoba 54. predstavlja cvetje vejnatega pojalnika. Deteljni pojalnik se zatre s pridno pletvijo, glavni pripomoček je pa, kakor pri predenici, vedno le setev čistega deteljnega semena.

Podoba 53.

Podoba 54.

Zelena turščica pri nas in drugod.

Zelena turščica daje prav veliko in prav slastne krme za govejo živino. Zaradi tega jo pogostoma pridelujejo naši gospodarji. Najraje jo sejejo za pozno zeleno krmo.

Med zeleno turščico pri nas in drugod je pa velik razloček. Pri nas se poznajo njive, ki so obsejane ž njo, uže od daleč po tisti značajni rumenkastozeleni barvi, katera pa ni prava in katera le kaže, da je turščica v rasti zatrta. In res je tako; kajti če stopiš bliže k taki njivi, vidiš, da turščica raste dosti pregosto. Od tod prihaja, da se rastline ne morejo njih naravi primerno razvijati, da zastanejo v rasti, da zbledé in da uže poganjajo cvetje, ko so komaj dobrega pol metra od tal. Pri nas je poldrug meter visoka zelena turščica redka prikazen.

Kako je pa drugod, bodeš prašal? Drugod je vse drugače, če tudi ni kraj za pridelovanje turščice tako ugoden kakor je

pri nas. Drugod zraste zelena turščica tako visoka, kakor ta, katero pridelujemo zaradi zrnja, in barva ji je tudi ravno tako živo zelena. Tako turščico je veselje gledati, saj je je gotovo še enkrat toliko na njivi, kakor pa naše. Če pogledaš tako njivo bliže, vidiš, da je tudi

na gosto posejana, vendar ne tako gosto, kakor pri nas. Vsaka rastlina ima vsaj toliko prostora, da moreta zrak in svetloba do nje. Pri nas se pa tako tišči rastlina rastline, da mora v pravem pomenu besede druga drugo zadušiti, ker jim manjka prostora, zraka in svetlobe.

Nikar ne mislimo, da bomo z gostejšo setvijo dosegli tudi obilnejši pridelek. Nikakor ne; kajti vsaka rastlina potrebuje za vpešen razvoj tudi primerne prostora.

Pregoste setve je nerodno preriti. Zato pa glejmo, da ne bomo turščice sejali pregosto. Najbolje jo je sejati v vrste, ki so po 20 do 30 cm narazen. V vrste jo najlaže tako vseješ, da je natrosiš v vsako drugo brazdo. Skrbni poljedelci imajo navado, da zeleno turščico tudi po enkrat okopljejo, če jo sejejo v vrste, kar je vsega priporočila vredno.

Da je treba za zaleno turščico dosti močne zemlje, ni treba še posebej poudarjati. Po detelji jo lahko seješ brez gnoja; sicer pa ji moramo gnojiti.

Riparija.

Mnogo je prostih krajev in utic, s katerimi bi se bolje lahko okoristili, nego se okoriščamo v resnici, kajti tje kaj posajamo vsakovrstne, večkrat malovredne rastline, samo da nekoliko pokrijemo kak gol zid ali pa napravimo nekoliko sence.

Med mnogovrstnimi rastlinami je najbolj priljubljena divja trta (*ampelopsis quinquefolia*). Ta raste res bujno, naredi kmalu in gosto senco, vstraja tudi mnogo let, ne donaša pa nikakega dobička. Ali pa imamo kako drugo trto, katera bi bila boljša? Da, ta je v sedanjem času zelo čislana in hvalna ameriška trta „riparija“.

Ker je riparije več vrst in so nekatere za nas manjše vrednosti, sadi naj se riparija *portalis* (Gloire de Montpellier). Ta trta zraste močna in visoka.

Od vrste *rupestris* naj se sadi velikolista, ker močnejše raste in postane viša nego malolista. Malolista *rupestris* tudi rada dobi bledico in se jako grmi (veji). *Rupestris* ima to prednost pred riparijo, da bolje uspeva v bolj apneni zemlji in da se kot podloga razvija primerno s cepičem, riparija pa ostane tanjša, kar pa nima posebnega vpliva na razvijanje cepiča. Te vrste uspevajo v naših zemljah dobro in jih trtna uš ne uniči. Od 3letne take trte se dobi mnogo ključev, kateri se prav lahko prodajo.

Vsako leto se trta obreže na 2 do 3 palce treh oces in v kratkem je goljava ali utica spet obraščena. Tako se tudi mrčesi in druge živali ne morejo razmnožiti, kakor pri stalnih rastlinah, ker se tu trta vsako leto vnovič obreže in se vnovič obraste. Ker ta trta močno raste, naj se ji tudi pridno gnoji.

Ključki ali bilke se v vsaki trtnici dobe prav po ceni. G.

Kako spoznamo vrednost sena.

Ker je seno kot krma za naše domače živali velike važnosti in ker je njegova vrednost zelo različna, naj bi se oziral kmetovalec na te le podatke.

Razmerje senove vrednosti je lahko zelo različno; redilnost in prebavnost določujeta pred vsem dobroto sena. Tako lahko omahuje pri senu prebavnost suhih delov med 6 do 20 odstotki, prebavnost beljakovin pa med 39 do 70 odstotki. Seno iz daljše trave, ki se pokosi, predno odcvete, ima mnogo več redilnih snovi ter

se bolj prebavi kakor seno iz starejše trave, pri kateri je seme večinoma že izpadlo. Seno iz stare trave, ki se je uže osula, ima zelo dolge bilke ter ni več tako kockjasto, ni nežno in nima mnogo listov. Tako seno ima bilke, ki so bolj lesene in slamne; pri natančnem opazovanju se dobé bilke, iz katerih pri tresenju izpada seme.

Otava, ki se je kosila v enako ugodnih razmerah kakor seno, ima isto redilnost, kakor seno; prebavlja se pa laže. Ako je otava nepoškodovana, je sploh boljša od prve košnje, ker je iz mlajših, nežnejših rastlinskih delov, ki imajo več dušika in manj lesne vlaknine.

Posebni znaki, po katerih sodimo, da je seno dobro in zdravo, so ti le: Najboljše in najdragocenejše seno je ono, ki se po uže navedenih znamenjih ni kosilo prepozno, katero torej ni predolgo ter ima sladke trave z nežnimi stebli in obilim listjem. Tako seno je pomešano z blagodišečimi travami, zlasti z raznovrstno deteljo in stročnicami, ako je zraslo na solčnih, ne premokrih travnikih. Tako seno ni le zdravo, temveč so v njem tudi vse redilne snovi prebavne. Na mnogih tleh raste le take trave in zelišča, ki dajejo senu posebno prijetno in dišečo vonjavo ter mu pomnožujejo prebavnost in okus. Sem spada medena detelja in rosulja, v kateri se nahaja „kumarin“, ki daje skoro vsakemu senu prijeten vonj.

Voda, katere ima sveža trava mnogo, se gubi tudi potem, kadar seno leži na tleh, ker vlažnost izhlapeva. Pri tem procesu (tako zvanem potenji), ki traja štiri do osem tednov, se gubi močni vonj in ostrí okus, kateri se čuti v začetku. Zato se da sklepati, da je seno, ki ima slab duh ali ga pa sploh nima, staro in nima več vse redilne vrednosti.

Kako se mora seno ceniti po videzu (kar je za kmetovalca zelo važno), preiskoval je natančno prof. E. Šindler na dunajskem semnju za seno. Našel je, da je seno toliko večje redilne vrednosti in toliko dražje, čim več ima detelje in stročnic; da je pa tem slabše, kolikor več ima v sebi kislih trav. Vzrok tej trditvi je ta, da kisle trave obstoje iz delov, ki so malo ali pa nič vredni, ali celo škodljivi; stročnice pa so najdragocenejše rastline naših travnikov.

Vse kisle trave v senu imajo najmanj vrednosti med vsemi. Hočem jih nekoliko opisati in navesti splošne znake, po katerih jih bode lahko spoznal vsakdo. Seno z mokrih, kislih travnikov je slabo ter je glede redilnosti in zdravja mnogo manjše vrednosti, kakor sladko seno. Kislo seno se spozna po debelih, ločku podobnih travah, ki rastejo zlasti na kisli zemlji (na močvirnih tleh), na mokrih, nizko razprostirajočih se livadah. Te trave pozna dobro vsak rastlinoslovec in več poznavelec sena. Ako potipljemo kislo seno, šumi ter je krhko in bolj trdo ter laže vreže v prste nego sladko seno; sladko seno je pa mehko, rahlo in šumi slabše in bolj tiho, ako ga premetujemo.

Ker so stebila trav v kislem senu trda in žilava (zategla), štrlé pri nalaganju na vse strani in se vsled tega kislo seno ne da tako lepo in trdno naložiti, kakor pa mehko in sladko seno, tako da se na isti voz naloži skoraj za tretjino več sladkega sena, kakor kislega. Tudi ta znak bi bil v navadnem življenju dober. Ako primemo z levo roko bilko kislega sena pri vrhu ter potegnemo s palcem in kazalcem desne roke tesno ob stebelu v nasprotno mer, vrežemo se v roko. Bilka kisle trave ima uamreč mnogo ostrih dlakic, ki so značilne za njo. Ako pa ravnamo tako z bilko sladke trave, ki je rastla na sladki, viši zemlji, ne bomo imeli neprijetnega občutka.

Drugi znaki, po katerih se kislo seno loči od sladkega, kažejo se tudi v tem, da je bilka sladkega sena okroglasta, bilka in listje kisle trave je pa navadno zavito ali se pa zavija vsaj proti sredini. Dobro seno moramo spraviti pred cvetjem. Seno spravljeno na ta način, ni predolgo ter je primerno mehko. Seno, ki je pokošeno, ko je uže odcvetelo, ima vedno daljša in bolj lesena stebila. Pri sladkem senu je navadno tudi več listja kakor pri kislem, v katerem se vidi mnogo trdih stebel.

Ako se v obče reče, da se seno, ki je dobro in brez pogrška, odlikuje po dobri, zdravi barvi in prijetnem duhu, opravičena je taka trditev le pri gotovih pogojih, in velja le ondi, kjer mislimo sploh le na zdravo, sladko in nežno (mehko) seno. Tudi kislo seno ima lahko časih dober duh in dobro barvo, in je vendar malo vredno.

Katero stopinjo zrelosti mora imeti sadje za mošt?

Kemijsko preiskovanje sadnih sokov, ki dajejo dober jabolčnik, je pokazalo, da se v 1000 g soka nahaja 120 do 173 g sladkorja, 5 g čreslovine, 12 g beljakovin, 1.07 g prostih kislin in 893 g drugih snovi, sluzi, gume itd. Sladkor se pri vrenji izpremeni v alkohol in ogljikovo kislino; alkohol da vinu trpežnost, ogljikova kislina okrepevalne lastnosti. Kolikor več sladkorja, tem krepkejši in tečnejši, tem trajnejši je jabolčnik. Sadni sok, v katerem je malo sladkorja, daje slabo vino, ki se skazi v najboljši posodi, v najboljši stiskalnici.

Čreslovina v soku uniči vse snovi, ki povzročujejo gnilobo, in služi kot čistilo. Prosti kislini, jabolčna in žveplena kislina, dajeta jabolčniku ogljikovo kislino in žejo gasčo moč; beljak povzroča vrenje in zabranjuje, da se alkohol ne izpremeni v kis.

V poletnih jabolkih, t. j. v onih, ki zorijo še velikega srpana, se te snovi ne nahajajo v pravih razmerjih; zato tudi niso za jabolčnik. Kdor jih pa le hoče porabiti za mošt, naj jih ne pusti dozoreti, sok naj hitro spravi v sodček in naj gleda, da kmalu zavre, ter naj vino v kratkem porabi.

Jesensko sadje mora popolnoma dozoreti, kar ima tako največ sladkorja. Obrano se hitro zdozga.

Ako se pusti dalj časa ležati, potem iz ubi vino mnogo in ni več tako dobro, kajti množina sladkorja se zmanjša, kisline in čreslovina ginejo, sadje in vino ima slab okus in vino se lahko skali in zgosti.

Zimsko sadje stvori ves sladkor še le na ležišču in zahteva zaradi tega posebno ravnanje. Kadar se sme zimsko sadje brez premisleka otresti, gleda naj se, da se ne obtolče. To se ubrani, ako se po tleh razgrne slama, seno, oblanije itd. Obtolčeno sadje gnije na ležišču, in to daje vinu zopern, grenek okus; če se pa gnili deli izrežejo, se pa zopet mnogo izgubi.

Ker zimsko sadje na ležišču popolnoma dozori navadno še le meseca grudna ali prosinca, pospeši se zorenje s tem, da se sadje nasuje na prostem ali pa v zračnem prostoru v meter visoke dolge, zgoraj zaostrene kupe, kateri se pogrnejo z rjuhami ali pa slamo, kadar nastopi mraz.

Sadje se poti, segreje in dozori v 4 do 6 tednih po obranji, kar se takoj spozna po močnem aromatičnem duhu. Pred podelanjem se odstrani vsa nesnaga, vse črnopegasto gnilo sadje.

Kosmato grozdjiče mora biti zrelo, pa ne prezrelo, kajti s tem izgubi sladkor in lep duh.

Ribez naj popolnoma dozori. Pri njem se množina sladkorja pomnoži, ako ostane tako dolgo na grmu, dokler je mogoče. Ker pa prezrel ribez rad odpade, ne sme se predolgo odlašati s trgatvijo.

Gnojenje z apnom.

Ako se polje gnoji z žganim apnom, pomnoži se v mnogih slučajih plodovitost zemlje. Apno mora biti ugašeno, predno je rabimo. V to svrhu se previdno moči z vodo, in sicer je vzamemo tretjino teže apna, ki ga hočemo ugasiti.

Več vode ni dobro uporabiti. Apno se pa lahko ugasi tudi na polji. To se zgodi, ako razdelimo žgano apno po njivi v majhne kupe, katere skrbno pokrijemo z zemljo kakih 6 cm na debelo. Apno potegne mokroto iz zemlje in iz zraka v sé ter razpade čez nekoliko časa v droben prah. Vsled ugašenja se delajo na z zemljo pokritih kupih razpoke, ki pa se morajo takoj zopet zadelati z zemljo. — Apno se lahko zmeša tudi s čreslom ali z vlažno zemljo, in kup se raztrosi, kadar je razpadlo apno.

Ugašeno apno se trosi na ta način, da se dene v stare koše, ki se potem krepko tresejo, pri čemer apno pada na tla kot droben prah. V to se lahko porabi tudi oboj, ki ima luknjičasto dno ter je pritrjen na nizkih kolesih. Apno se ne sme trositi niti pri vetrovnem, niti v deževnem vremenu. Kadar je apno raztrošeno, povleče se takoj dobro in zmeša z zemljo.

Najbolje je, če se porabi 20 do 40 stotov apna na hektaru. Primerneje je namreč z apnom gnojiti na štiri do šest let, kakor hkrati zemlji dati prevelike množine. Ako je namreč zemlja izmolzena, lahko bi zaradi premnožega apna po nekoliko letih nevarno oslabela. Sicer je pa treba povdariti, da zategla, mrzla ilovna zemlja laže prenaša krepko gnojenje z apnom, kakor pa lahek pesek.

Najbolje je z apnom gnojiti jeseni; vendar se to lahko zgodi tudi spomladi. Ako se poleg apna gnoji tudi s hlevnim gnojem, kar se zlasti priporoča pri težki ilovni in tudi pri izmolzeni zemlji, mora se gnoj pred apnenjem ali po njem spraviti v zemljo, ne pa ob enem z apnom, ker bi živo apno pregnalo amonijak iz hlevnega gnoja.

Gosp. dop.

Vrste sadja, sposobne za sadno vino.

Najboljši jabolčnik se dobiva iz vinskokislih vrst, na pr. iz kosmačev, zimске zlate parmene, zelenega knežnika, rdečega ledenčka itd. Na južnem Nemškem sade za mošt posebno temno jabolko, rdeče trevirsko vinko jabolko itd. Na Avstrijskem rabijo za to osobito drobno jabolko, beli in rdeči progasti lesnik itd.

Mislimo, da se morajo pri novem nasajanju saditi one vrste jablan, ki so sposobne za vse. Tako sadje se lahko porabi v vseh slučajih; pri dostojni ceni se prodaja kot namizno sadje, pri nizki ceni se pa porabi za jabolčnik ali se posuši.

Sladka jabolka, kakor na pr. nekatere klopotavke, čebularice i. dr., sama, stlačena ne dajo dobrega mošta, ki bi se dolgo obdržal. Ako se hočejo za to porabiti, mešati se morajo z vinskokislimi jabolki ali pa s tepkami, in sicer se vzame $\frac{1}{3}$ sladkih in $\frac{2}{3}$ kislih; iz take mešanice se naredi dobra pijača.

Kdor hoče dobiti zlatorumenobarvan jabolčnik, naj rabi za to edino le zelenkaste vrste.

Posebno izvrsten jabolčnik se dobi iz jabolk, katere sadimo samo zaradi lepote (*pirus baccata*) in ki se ne rabijo za drugo. Zato opozarjamo posebno nanje. Tepke imajo trdo meso in takoj z drevesa niso užitne. Tepke imajo zdrava debela, krepko rastejo in so zelo rodovitne; za to naj se pred vsem sade na takih mestih, kjer se mnogo sadja pokrade. Med temi bi imenovali šampanjsko hruško, pomarančnico itd.

V Avstriji so za hruševce priljubljene zelena vinska hruška, zelena vinaviška hruška i. dr.

Izmed kosmatega grozdjica so male nemške vrste za pridelovanje vina boljše, kakor angleške vrste z debelimi jagodami, ki niso tako sladke in duhteče kakor one; vendar se tudi te lahko porabijo za sadjevec.

Belo vino iz ribeza se dela le iz belih jagod, rdeče iz rdečih, katerim se doda blizu $\frac{1}{3}$ črnega ribeza, da dobi vino temnejšo barvo in rezen okus. Vino iz samih črnih jagod je zelo okusna pijača posebnega muškatega okusa, enako kapskemu vinu. Najboljše vrste za pridelovanje vina so one, ki so zelo plodovite ter imajo mnogo sladkorja v sebi in pa izvrsten duh. Kot take navedemo:

1.) bele: velika bela braniborska, bela šampanjska, bela holandska, bela verzajlska;

2.) rdeče: rodovitna (la fertile), rdeča holandska, rdeča verzajlska. Kadar se bo nova ameriška vrsta (pes prolibie) tako razširila, da se bo mogla oddajati v mno žinah, izpodrinila bo najbrž vse druge rdeče vrste;

3.) črne: bang up, viktorija, navadne pogozdne jagode in ananasove jagode. Tisti, ki ljubijo zelo dišeče vino, jemljejo edino le ananasove jagode. Vino iz jagod in posebno iz borovnic dostikrat premalo vre in se lahko spridi. Za to je dobro, ako se doda takemu soku na 10 litrov 5 g dobrih drož.

Razne reči.

— **Kako se spravi slab zrak iz vodnjaka?** V globokih vodnjakih je zrak izprijen in ni varno hoditi vanje. Delavec, ki ima v takem vodnjaku opraviti, naj vanj spusti na motvozu luč; ako luč ugasne, naj nikar ne hodi notri. Zrak se pa lahko popravi, ako se raztegnjen dežnik priveže na motvoz, hitro spusti skoro do vode v vodnjak in hitro zopet ven potegne. To se mora ponavljati kakih dvajsetkrat.

— **Snaženje belih konj.** Bel konj se po noči rad umaže, ko leži, in se potem na njem poznajo lise. Te lise odpraviš, ako na slamo nasuješ mehkega drobno zdrobljenega oglja in ž njo, ko jo poprej malo zmočiš, drgneš konja. Ko začne lisa zginjati, pa konja še otri z suho slamo. Naposled osnaži dotično mesto še s krtačo.

— **Češnje** ostanejo dolgo sveže, ako se denejo v visoke steklenice, se dobro zamaše in zapečatijo ter zakopljejo v zemljo. Češnje pa morajo biti trde, suhe in morajo imeti peclje.

— **Ameriški jesen** posebno ugaja za mokre kraje. Celo v vodi raste. Les je dober posebno za razno orodje. To drevo je najbolje saditi v maju ali juniji, kadar je že dovolj gorko. Zgodaj spomladi se sajenje ne priporoča.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 108. Na ogled Vam pošljem plevel, ki nam na detelji dela velikansko škodo ter se pri nas imenuje „volk“. Ta plevel naredi večo škodo nego predenica in, dasi ga kmetje pridno rujejo, vendar ga ne morejo zatreti. Prosim sveta, kako bi bilo moči ta plevel zatreti? (J. M. v D.)

Odgovor: Poslana rastlina je res deteljai „volk“ ali „pojalnik“, latinski „orobanche minor“. V posebnem članku (z dvema podobama) odgovarjamo v pridujoči številki obširneje na Vaše vprašanje.

Vprašanje 109. Svoj vinograd, zasajen z mladimi domačimi trtami, sem škropil koj, ko je grozdje odevelo. Vzel sem na hektoliter vode $1\frac{3}{4}$ kg galice in ravno toliko apna. **Vzlic škropljenju se peronospora širi.** Ravno tako je po sosednih vinogradih, le po enih manj, po drugih bolj. Listje se jako hitro suši, in sicer najprej spodaj, okoli grozdja, potem še le na vrhu. **Nekateri trdijo, da modra galica ni za nič. Galico sem dobil od kmetijske družbe.** Prosim pojasnila, če je to res, in kaj naj naredim, da se obvarujem velike škode, kajti brez pomoči pridev ob trte. (V. U. na S.)

Odgovor: Pred vsem moramo zavrtniti sumničenje, da bi galica, ki je od kmetijske družbe, ne bila nič vredna. Mi dobivamo galico iz tvornice uže pet let in nikar ni bilo nobene pritožbe; nasprotno, naša galica je bila vedno najboljša. Sicer je pa tvornica največa v Avstriji, ki zalaga z galico vse kmetijske družbe in zastope cele države. Družba je kupila galico s poroštvom, da je v njej najmanj 98 % čistega žveplenokislega bakra, in mi za to kakovost tudi jamčimo, ker smo se pravočasno prepričali, da je resnična. — V svojem vprašanji sami priznate, da ste škropili še le po cvetji, kar je pa odločno prepozno. Gospod potovalni učitelj Gombač, ki je bil prešli teden v Vipavi, se je v ti zadevi prepričal na lici mesta, ter nam je sporočil, da se je v vipavski dolini splošno prepozno škropilo in da je škropljenje redno izpral dež, a nikdo ni mislil trte, katere je precej po škropljenju opral dež, škropiti vnovič. Francozje, ki imajo glede peronospore veliko izkušnje, škrope še gole trte s polodstotno tekočino brez apna, drugič škrope pred cvetjem, potem zopet po cvetji in nadalje po potrebi vsake tri do štiri tedne. V Lombardiji škrope trte redno po 6 do 8krat na leto. Mi Vam ne moremo drugega priporočiti, kakor da v ugodnem vremenu še parkrat poškropite vse nove poganjke, da tako ohranite listje, ki je neobhodno potrebno za zorenje trnega lesa. Prihodnje leto pa škropite prav gotovo prvič še pred cvetjem, kajti trte škropiti, ko se je peronospora uže pokazala (v Vipavi se je letos pokazala uže med cvetjem), koristi malo ali pa celo nič.

Vprašanje 110. Imam mlado kravo, ki ima po sescih polno bradavice, ki se drže deloma tudi po vimenu kakor skorja. **Kako se odpravijo te bradavice?** (A. G. v Š.)

Odgovor: Veče bradavice, t. j. zlasti take, ki vise na peclji, se najhitreje odpravijo s podvezanjem z močno nitko, najbolje s posmoleno čevljarско dreto. Druge bradavice se izžgo s kako jedko ređjo, na pr. s solitarjevokislim srebrom (peklenkim kamenom). Opozorimo Vas, da je sedaj dognano, da so bradavice nalezljive, oziroma prenesljive. Bradavičasto kravo je treba mlesti zadnje in po molži naj si dekla dobro umije roki.

Vprašanje 111. Vsled članka „O pripravljani sadnega mošta ali tolkovca“ v zadnji številki „Kmetovalca“ vprašam: **Je li za pospeševanje kipenja sadjevca tudi staro (lansko) drožje dobro in kako si sveže drožje lahko pripravim sam?** (G. P. v M.)

Odgovor: Tudi staro drožje ima v sebi veliko drožnih gliv, ki bi pospeševale kipenje, vendar je tako drožje le tedaj rabno, če je zanesljivo zdravo, t. j. če ni cikasto, plesnivo ali gnilo. Čisto vinsko drožje prirejati gre le v laboratorijih, ki imajo v to svrhu potrebnih priprav. Če se pri Vas pečate tudi z vinarstvom, lahko sveže vinsko drožje kar naravnost devate v sadjevec, in sicer sproti, kakor ga odtisnete. Prav izvrsten, ravno tak ali še boljši uspeh boste pa dosegli, če pustite sadjevec kipeti na dobrih, svežih (ne cikastih) vinskih tropinah. Koder ni vinarstva, si lahko pomagajo tudi s cive-

bami, kakeršne se dobe po prodajalnicah. Civebe se razrežejo in se denejo popolnoma neoprane v kipeči sadjevec, in sicer na vsak hektoliter kakega pol kilograma. Na civebah se drži jako veliko močnih kipelnih gliv, ki pospešijo in zboljšajo kipenje sadjevcu.

Vprašanje 112. Ali je suha grašica, kakeršne po Gorenjskem mnogo sejejo, redilna in zdrava krma za molzne krave in ali med slamo rezana nadomešča deteljo? (J. Š. Z. v Z.)

Odgovor: Suha, v cvetji ali malo prej pokošena grašica ima veliko redilno vrednost, ki je večja od deteljne. Opozorjamo Vas pa, da je grašica bolj prikladna za zeleno krmo, ker se suha preveč drobi in se je mnogo poizgubi.

Vprašanje 113 Kako naj iz svojega vrta preženem bramorje, zlasti mlado zalego, katere je na tisoče na vrtu? (J. Š. v Z.)

Odgovor: O zatiranju bramorjev smo že veliko pisali v našem listu, a vsa sredstva proti njim so deloma težko izvršljiva in imajo vseh le po dolgočasni trajni uporabi. Prišli smo pa na to, da bi proti bramorjem utegnil izvrstno služiti ogljikov žvepec, ki se sedaj prav lahko rabi, ker so iznašli pušice od žolice (klejevine), napolnjene s tekočim ogljikovim žveplecem, ki se potaknejo kar v zemljo. Take pušice se potaknejo po štiri na kvadratni meter, kakih 10 do 20 cm globoko. Vlaga v zemlji zmešča želatino, ogljikovi žvepec pa izpuhteva, prešine rst ter s svojim smrdom prepodi vse, kar je živega v zemlji. Naročili smo takih pušic in jih bomo oddajali za poskuse. V prihodnjem listu hočemo več o tem pisati.

Gospodarske novice.

* † **Gospod Alojzij Minatty**, grofa Turjaškega gozdar v p. ter član naše družbe, je umrl dne 24. t. m. na Igu. Naj počiva v miru!

* **Seja konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske** dne 16. julija l. 1894. Seji je predsedoval načelnik gospod ravnatelj Povše, navzoči so pa bili odborniki gg: ritmojster pl. Beutler, Gams, Lenarčič, Perdan, Pirc in J. F. Seunig — Odsek se je posvetoval o letošnjem premovanju konj, o dirki v Št. Jarneji in o nakupovanju konj za c. in kr. vojno. — Žrebeta težkega plemena se bodo zopet letos kupovala ob priliki premovanj na Gorenjskem ter se bodo oddajala v Ljubljani na javni dražbi — Odsek je ukrenil obrniti se na vis. c. kr. kmetijsko ministerstvo, da bi bila poraba ces. žrebcev, kakor je na Primorskem in v Dalmaciji, tudi na Kranjskem brezplačna, oziroma, ako to ni mogoče, da bi bile skočne pristojbine enake, in sicer za vse žrebce po 1 glđ. — Odbor nadalje ukrene prositi, da bi žrebčarska postaja v Horjulu še na dalje ostala, pritrđi pa nasvetu, da se opusti postaja v Vel. Lašičah, ker je tam le malo kobil in imajo blizu v Ribnici ali kam drugam

* **Prošnje za brezobrestna posojila** za nasajanje novih vinegredov iz deželnih in državnih podpor, naj se vlagajo do 15. septembra pri c. kr. okrajnih glavarstvih, kjer imajo za take prošnje pripravljene posebne tiskovine.

* **Premovanje konj v Bohinjski Bistrici** je nastavljeno na soboto, dne 1. septembra t. l., ako bo dal vis. deželni odbor konjerejskemu odseku v to svrhu potrebno podporo

* **Premovanje govedi** misli prirediti c. kr. kmetijska družba kranjska to jesen v Moravčah, v Žužemberku in v Razdrtem ter je v to svrhu že predložila c. kr. kmetijskemu ministerstvu potrebne predloge.

* **Kmetijska podružnica v Novem Mestu** ima odborovo sejo v ponedeljek, dne 6. avgusta t. l. ob 4. popoldne. Na dnevnem redu je med drugimi točkami tudi prireditev razstave prasičev.

* **Prasičja razstava v Novem Mestu.** Letošnjo jesen se bo v Novem Mestu priredila prasičja razstava, ki bo prva te vrste na Kranjskem. Ker je razstava velike važnosti za prospeh prasičje reja na Dolenjskem in sploh na Kranjskem, opozorjamo uže danes vse interesente, da se začnejo zanimati in pripravljati za njo. Več o tej razstavi prihodnjič

* **Deželno trtnico v prisilni delavnici**, kjer je 102.000 s prav dobrim uspehom cepljenih raznovrstnih trt, si vsakdo sme ogledati, da se prepriča, kakšen uspeh ima suho ali zimsko cepljenje in kako se splača to delo. Pred 2 tedni so se začele prvič odrezovati koreninice cepič-m. Trte so spet zasute kakor poprej. Proti polovici avgusta je tako zasute trte treba še enkrat popolnoma odgrniti, da se vidi ves cepič, in koreninice na njem pa tudi poganjke na podlogi je treba odstraniti, na kar se potem le požlahtnjeno mesto s solnčni žarki ne padajo naravnost na ta nežni del. Ako so cepiči dolgi, dobro je privezati jih na kole, da jih ne polomi veter; še bolje pa je, ako je cela vrsta dobro zaraščena, da se ob nji potegne žica (drat) in se nánjo privežejo cepiči, ali pa se v isti visokosti napeta 2 žici, da stojita 2—3 prste narazen, t. j. kakor je kol debel, in med te se denejo poganjki, pa se ne privežejo. G.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

Najobširnejša je bila, kakor uže omenjeno, šesta točka dnevnega reda, poročila in predlogi podružnic. O posameznih predlogih je poročal društveni tajnik gospod Gustav Pirc, in sicer najprej o predlogih, tičočih se živinoreje.

Predlogi glede plemenskih bikov: a) Podružnica hrenoviška prosi, da bi se iz deželnega zaklada nakupljeni biki plemenjaki oddajali posameznim živinorejcem z ozirom na siromaštvo notranjskih kmetovalcev za tretjino kupne cene in da bi se pri oddaji oziralo v prvi vrsti na podružnice c. kr. kmetijske družbe; da bi se nadalje z ozirom na slabo gmotno stanje in, ker se je podružnica ustanovila še le pred kratkim, podelila podružnici hrenoviški dva bika plemenjaka brezplačno ter da bi se razpisalo premovanje goveje živine v Razdrtem za politični okraj postojinski. b) Podružnica logaška predlaga: Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe naj deluje na to, da se priredi za Logatec in okolico leta 1895. ali pa vsaj 1896. krajevna živinska razstava, in naj se pri oddaji plemenskih bikov ozira v prvi vrsti na podružnice. c) Podružnica mokronoška predlaga, da bi se biki plemenjaki v prvi vrsti kupovali od živinorejcev na Kranjskem in da bi se še le potem kupovali v drugih deželah, ako bi na Kranjskem ne bilo moči dobiti primerne plemena. d) Podružnica metliška predlaga, da bi c. kr. kmetijska družba kranjska dajala biki plemenjake kolikor mogoče po nizki ceni, t. j. po nizi ceni kakor do sedaj.

O teh predlogih se je unela precej obsirna debata. Predsednik mokronoške podružnice, gosp. baron Berg, je utemeljeval v gospodarstveno jako zanimivem govoru predlog tamošnje podružnice. Dosedaj so se najbolj kupovali biki pingavske in beljanske pasme, kateri so se oddajali zlasti na Gorenjsko. Za Dolenjsko so se nakupovali zgolj biki muricodolske pasme. Tako postopa kmetijska družba kranjska že celih 25 let. Po mnogoterih skušnjah — pravi govornik — sem se prepričal, da so biki, ako se pleme ohrani čistokrvno, doma izrejeni ravno tako sposobni, kakor biki, pripeljani iz tujine. Ko bi se biki kupovali v deželi, bi živinorejci imeli več veselja za vzgojo bikov, kakor dosedaj.

Najboljše teličke dobi sedaj mesar; žalostno znamenje je pa, ako v kaki deželi mesar določuje ceno mladi govedi. Še na nekaj bi rad opozoril glavni odbor. Vsako leto imam priložnost, priti po opravkih v muriško dolino. Kot živinorejec se zanimam za živino, opazujem pa, da je muricodolsko pleme čedalje slabše; v sami muriški dolini to priznavajo in v novejšem času so začeli kupovati bike murbodenske in pingavske pasme. Za Dolenjsko sem po mnogoletnih skušnjah spoznal kot najsposobnejše murbodensko in labodsko pleme. Murbodensko pleme kupujejo za visoke cene. Biki murbodenske pasme se prav lahko prodajajo in govornik je prodal že mnogo bikov te pasme za izdatne cene na spodnje Štajersko. Govornik končno priporoča, naj bi se posestniki bikov murbodenske pasme zglasili pri glavnem odboru, da bi se ta potem od slučaja do slučaja glede nakupa lahko obrnil do dotičnikov. Pristav kmetijske šole na Grmu, gospod Rohrman, priznava, da je predlog gospoda barona Berga sedaj popolnem opravičen. V prejšnjih letih pač ni bilo mogoče doma nakupovati bikov, sedaj pa je uže precej čistokrvne živine v deželi. Ako se predlog barona Berga izvede, imelo bode to blagodejen vpliv na razvoj naše živinoreje, ker bode spodbujalo domače živinorejce. Tudi gospoda Kržič in Šetina sta toplo priporočala gospoda barona Berga predlog. — Gospod Bajuk iz Metlike naglašja, da siromašne belokranjske občine nikakor ne morejo zmagovati stroškov za nakup bikov plemenjakov, ter priporoča, naj bi se omenjenim občinam biki prepuščali za četrtino kupne cene. Družbeni tajnik gospod Pirc izjavi, da podpiše vse, kar je govoril gospod Berg. Priporoča, da bi se večkrat, da bi namesto muricodolske pasme nakupovali murbodensko, ali večina je bila le za muricodolsko pasmo. Ta pasma pa je po mnenju govornikovem le za one kraje, kjer imajo planinsko sladko krmo. Tudi z Beljanskega ni več pričakovati posebno lepih bikov, ker so Beljanci vse najlepše uže prodali. Saj tudi ni čudo. Za koliko tisoč goldinarjev je uže samo naša družba nakupila bikov v beljanski dolini! Hrvatska vlada je samo enkrat kupila za 20.000 gld. beljanske govedi in bosenska vlada celo za 40.000 gld. Ker se ponujajo jako visoke cene, se ni čuditi, da je najboljše blago uže vse razprodano. Sicer je pa kmetijska družba kupovala tudi uže v domači deželi od nekaterih posestnikov, ker imamo na Gorejskem uže res dobro in lepo živino. Seveda ne za dostuje, če je kak bik slučajno lepe vnanjosti; treba se je ozirati tudi na bika očeta in na kravo; ako imata ta dva vse potrebne dobre lastnosti, upati je, da bode tudi bik zares dober. Barona Berga predlog je bil potem soglasno sprejet.

Družbeni tajnik gospod Pirc je nadalje poročal o ostalih zgoraj omenjenih predlogih. Glede nasveta, da bi se oddajali biki za tretjino ali četrtino kupne cene, izjavi govornik, da ni upati, da bi se to dalo izvesti, ker c. kr. poljedelsko ministerstvo je še le na večkratno prošnjo glavnega odbora dovolilo, da se biki smejo oddajati za polovico cene in ne po dražbi, kakor poprej. Oddajanja za nižo ceno pa najbrž nikakor ne bode dovolilo. Sploh pa se bode cena znatno znižala, ako bomo bike kupovali v domači deželi. Podružnice hrenoviška, vipavska, logaška, št. jarnejska in črnomaljska so izrazile željo, naj bi se vršilo premovanje goveje živine pri teh podružnicah. Govornik omenja, da je po predlogu hrenoviške podružnice uže lansko leto bilo sklenjeno, da se ima premovanje vršiti na Razdrtem; ker se pa lani to premovanje zaradi pičlih denarnih sredstev ni moglo izvršiti, bode letos premovanje najprej na Razdrtem, potem pa še pri dveh drugih, zgoraj omenjenih podružnicah. Občni zbor je potrdil poročilo gospoda tajnika.

Podružnica v Mošnjah prosi, da bi gorenjske planine ostale vsakemu posestniku, kakor so bile od nekaj. Glede tega nasveta je društveni tajnik gospod Pirc predlagal naslednjo resolucijo: Občni zbor c. kr. kmetijske družbe prizna opravičenost zahteve mošenjske podružnice, vendar pa naj si v prvi vrsti prizadevajo dotični posestniki, da bodo svoje pravice izvrševali v okviru postave, zlasti gozdne postave.

Podružnica na Vačah prosi, da bi se skušalo doseči olajšanje pri licencovanju bikov ter da bi se licencovalna komisija

omejila le na živinozdravnika ter dva moža vsake občine, nasvetovana od župana in odbrana od gosposke, ter da bi se licencovanje vršilo na domu dotičnega posestnika. Podružnica v Novem Mestu pa predlaga: a) C. kr. kmetijska družba naj deluje na to, da se zakon o povzdigi reje goveje živine prenaredi v tem zmislu, da se o priliki komisijskih ogledov za licencovanje sposobnih, t. j. poldrugo leto starih bikov ogledajo in glede sposobnosti za pleme uže naprej presodijo tudi vsi mlajši junci, kateri se imajo še tisto leto rabiti za pleme, ker ni opravičeno, da morajo trpeti živinorejci visoke stroške za komisijo. Dalje naj deluje c. kr. kmetijska družba tudi na to, da se stroški licencevalne homisije znižajo na ta način, da se skrči število komisijskih udov. b) Glavni odbor naj deluje na to, da se zakon o povzdigi reje goveje živine glede nakupa potrebnih bikov izvršuje strože in da se pospešuje reja potrebnik bikov tudi s tem, da se vsako leto o priliki komisijskih ogledov delujo premije za lepe in dobro oskrbovane bike. Tudi občine naj bi delile premije in skušale s tem pridobiti potrebno število posestnikov, ki bi se hoteli pečati z rejo bikov.

Prvi govornik o teh predlogih, pristav kmetijske šole na Grmu gospod Rohrman, naglašja, da novi zakon o povzdigi reje goveje živine na Kranjskem z dne 11. avgusta 1890. l. nalaga kmetovalcem mnogo sitnosti. Zlasti pa občutljivo zadene kmetovalca § 10., ki določa, da morajo dotične stroške plačati posestniki sami, ako se komisija na njih prošnjo snide izven določenega časa. In ti stroški so razmerno jako veliki. Kmetijska šola na Grmu, ki je tako rekoč pred nosom okrajnemu glavarstvu, je morala za izredno licencovanje bika plačati 6 gld., posestnik Ruperčvrha, ki je oddaljen uro hoda od Novega Mesta, pa je moral plačati 18 gld. Govornik predlaga torej v imenu novomeške podružnice, naj bi komisija za licencovanje bikov ogledovala tudi manj kakor poldrugo leto stare bike in jih, ako bi jih spoznala sposobne, licencovala začasno. Posestniki takih bikov naj bi dobili dovoljenje (licenco) še le tedaj, kadar njih biki dosežejo starost poldruga leta. Živinorejcem naj bi se dajalo veselje s tem, da bi se jim delile premije za dobre in lepe bike o priliki komisijskih ogledov: s tem bi se vsaj nekoliko odškodovali za sitnosti, katere jim nalaga nova postava. Da bi se stroški za komisije znižali, naj bi se znižalo tudi število komisijskih članov. Postava o povzdigi reje goveje živine naj bi se izvrševala strože; do sedaj se redno vrše le komisije, vse drugo pa je na papirji. Da bi pa občine laglje dobivale dobrih bikov, dovolijo naj se jim v to svrhu primerne nagrade. — Posestnik gosp. Babnik pravi, da novi zakon o reji goveje živine ne koristi mnogo, in zlasti glede bikov smo sedaj na slabšem nego poprej. V Dobrunjah na pr. ni sedaj nobenega bika. Govornik se nadalje pritožuje o žrebčariji na Selu. Konjerejci priženejo kobile k plemenjenju, a žrebca prav mnogokrat ni nobenega doma, ker se z njimi okrog vozijo. — Gospod župnik Nemanjič priporoča nasvete novomeške podružnice ter kritikuje novi zakon, kateri je baje v veliko škodo malim posestnikom v takih občinah, ki nimajo licencovanih bikov. — Društveni tajnik gospod Pirc priznava potrebo, da se zakon o povzdigi reje goveje živine premeni. Stroški licencovanja so za posameznika previsoki. Sploh pa se licencovanje vrši, kadar se zljubi dotični komisiji, kar pač ne ugaja živinorejcem, posebno v onih krajih ne, od koder gonijo živino na planine. Govornik torej v imenu glavnega odbora predlaga, naj bi se vprašale vse kmetijske podružnice, v katerem obziru žele premembe dotičnega zakona. Te želje se bodo predložile deželnemu odboru, kateri utegne potem izdelati novelo k zakonu o povzdigi reje goveje živine. — Občni zbor je pritrtil temu predlogu.

Podružnica planinska predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba delovala na to, da bi se dobivala živinska sol po primerni ceni po prodajalnicah, a ne pri županah, kakor je to določeno sedaj. — Podružnica novomeška predlaga, naj se c. kr. kmetijska družba obrne s peticijo na državni zbor in na ministerstvo, da se zakon o prodaji živinske soli prenaredi tako, da bode tudi našim kmetovalcem mogoče kupovati potrebno sol, kar po sedanjih

določili tega zakona ni mogoče. — Podružnica čateška predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba posredovala, da bi člani čateške podružnice dobivali živinsko sol skupaj in naravnost ter da bi si jo potem sami razvagovali; sedaj se je uže polovica kmetovalcev odpovedala naročtvi živinske soli, ker zaradi potov in troškov živinska sol ni nič cenejša, nego navadna.

V razgovoru o teh predlogih pravi gospod Peter Pogačnik: Ako se oziramo na pota, na sitnosti in pisarije, ki so potrebne, predno se dobi živinska sol, potem lahko rečemo, da je živinska sol draža, kakor navadna kuhinjska. — Gospod pristav Rohrman poudarja, da ubožnemu kmetu ni mogoče, da bi sol plačeval naprej in se z njo zalagal za celo leto. Računi pri oddaji živinske soli so tako zamotani, da mnogi občinski predstojniki niso zmožni izdelovati jih in mnoge občine vsled tega nečejo kupovati te soli. — Gospod Debeljak priporoča, naj bi se vsaj navadna sol dajala nekoliko ceneje, ker je cena živinske soli tako visoka. — Družbeni tajnik gospod Pirc priporoča resolucijo, naj glavni odbor deluje za koristno oddajo soli. Občni zbor je sprejel to resolucijo.

Podružnica čateška predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba podpirala in kolikor mogoče vpeljala sedaj priznano izvrstno jorkširsko prasičjo pasmo ter naj bi nakupljene prasičice oddajala podružnicam za polovico nakupne cene. — Podružnica črnomaljska prosi, naj bi se ji dala primerna podpora za povzdigo svinjereje in za napravo uzornega hleva za rejo jorkširske prasičje pasme. —

Podružnica novomeška prosi, naj se priredi letošnja jesen razstava prasičev v Novem Mestu.

Podružnica novomeška predlaga, naj bi c. kr. kmetijska družba delovala na to, da bi se v podružničnem okraji zopet kupovali konji za vojno v priliki asentnih homisij. — Družbeni tajnik gospod Pirc, omenja, da se pri asentnih komisijah konji niso nikoli kupovali, pač pa pri dirkanji v Št. Jarneji, kar se bode zgodilo tudi letos. Govornik pa mora žal, konstatovati, da je dobila komisija na Dolenjskem le malo za vojno sposobnih konj.

Podružnica v Št. Jarneji prosi, naj se dovolijo male nagrade takim osebam, katere naznanijo posestnike, ki spuščajo nedopuščene žrebce. Ta nasvet sa bode izročil konjerejskemu odseku c. kr. kmetijske družbe.

(Konec prihodnjic.)

Seja glavnega odbora dne 16. julija 1894. I.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gosp. ces. svetnik Ivan Murnik, navzoči so pa bili: podpredsednik gosp. Jos. Fr. Seunig in odborniki gg. Folakovski, Lenarčič, Ogoelec, Povše, dr. pl. Wurzbach in tajnik Pirc.

Ukrenilo se je vse potrebno o porabi državne podpore za l. 1894. ter se je dogovarjalo o nasvetu c. kr. kmetijskemu ministerstvu zastran državne podpore za lanarstvo, sadjarstvo, planinarstvo ter ribarstvo.

Zastran premovanj govedi v l. 1894. je odbor ukrenil, da se taka premovanja prirede na Razdrtem, v Moravčah in v Žumberku, t. j. v pokrajinah, koder do sedaj ni bilo še razstave govedi. V to svrhu se ukrenejo vis. c. kr. ministerstvu in slav. deželnemu odboru predložiti programi ter naprositi primerne podpore.

Odbor ukrene neki podružnici preskrbeti veliko sadno sušilnico po Cazenillovi sestavi ter jo naročiti v deželni erarski fužini v Varešu v Bosni.

Zastran porabe deželne podpore za l. 1894. odbor ukrene staviti primerne nasvete slavnemu deželnemu odboru ter med drugim predlaga podpore za premovanje konj v Bohinji, za dirko v Št. Jarneji, za premovanje prasičev v Novem Mestu i. t. d.

Prošnjo mestne občine črnomaljske za redne mesečne semnje ukrene odbor priporočiti; izrekel pa se je proti dovolitvi semnje v Rozalnici, ker je ta kraj le 3 km oddaljen od Metlike, kjer je mnogo semnje v tržnih dni.

Zastran katastra in popisa vseh kranjskih planin je odbor ukrenil vis. deželnemu odboru staviti primerne nasvete.

Odbor ukrene naprositi družbenega odbornika gospoda gozdnega svetnika Golla, da družbo zastopa pri XIII. občnem zboru kranjsko-primorskega gozdarskega društva, ki bode od dne 5. do 7. avgusta t. l. v Kostanjevici.

Zastran uloge na ministerstvo, zadevajočo železniške tarife, se ukrene sklicati posebno sejo, v kateri naj se natančno razpravlja cela zadeva. Isto tako se ukrene glede tega obrniti se na druge kmetijske družbe, da se pridružijo odborovim korakom.

Za nove ude se sprejmejo gg :

Lusar Francišek, posestnik v Grobljah; Finžgar Janez, trgovec na Breznici; Godec Jurij, posestnik in strojarski mojster na Boh Bistrici; Rozman Josip, posestnik na Nemškem Rovtu; Bantan Ivan, nadučitelj v Travniku; Bambič Ivan, posestnik v Travniku; Ruparčič Valentin, posestnik v Travniku; Šega Ivan, posestnik v Šegovi Vasi; Perz Matija, posestnik v Kovlerjih; Golob Francišek, posestnik v Tunjicah; Jerina Janez, posestnik v Ljubljani; Perz Matija, posestnik v Mošvaldu; Kresa Josip, posestnik v Klinji Vasi

Razglas gorenjskim konjerejem.

Uvidevši veliko napako, da gredo najboljša žrebata težkega plemena iz dežele in da po nekaterih krajih vzlic dobrim žrebcom ne more reja težkih konj tako napredovati, kakor bi lahko, ker je premalo dobrih žrebetnih kobil, ukrenil je podpisani odsek rejo težkih konj na Gorenjskem s tem pospešiti, da bode nakupil vsako leto nekaj najlepših odstavljenih žrebic ter jih potem po znižani ceni oddal konjerejem.

Da more odsek to letos izvršiti uže tretjič, zahvaliti se ima slavnemu deželnemu odboru in slavni kranjski hranilnici, katera sta mu na njegovo prošnjo v ta namen dovolila znatne vsote.

Vsled tega sedaj podpisani odsek razglasuje:

1.) Konjerejci, kateri imajo na prodaj lepe odstavljenе žrebice težkega plemena, izvirajoče iz lepih težkih kobil in od cesarskih pingavskih ali valonskih žrebcev, pripeljejo naj jih na ogled pred komisijo, ki bo premovala konje 1. septembra v Bohinjski Bistrici, 3. septembra v Lescab, 4. septembra v Kranji, 5. septembra v Kamniku in 6. septembra na Vrhniki. Ta komisija je pooblaščena žrebice nakupiti. — Tisti, ki ne morejo priti k tem premovanjem, ponudijo naj svoje žrebice pismeno najkasneje do 15. septembra t. l. podpisanemu odseku. V ponudbi je popisati žrebico in njeno mater ter imenovati žrebca, od katerega mladič izvira, in pa ceno ponujene žrebice.

2.) Meseca oktobra bode odsek prodal nakupljene žrebice na dražbi v Ljubljani v družbeni podkovski šoli, in sicer s klicno ceno, ki bode polovica nakupne Kupec se bo moral zavezati, žrebico do prvega žrebata obdržati za pleme, razen če bi se pokazalo, da je jalovka.

Ta razglas velja za gorenjske kraje, koder so nastavljeni težki cesarski žrebci, t. j. za politične okraje Radovljica, Kranj, Kamnik in deloma za Ljubljansko okolico, in sicer z opomnjo, da se konjerejci radovljiškega okraja dražbe ne morejo udeležiti.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. julija 1894.

Prodaja plemenih žrebic.

Z ozirom na gorenji razglas javi podpisani odsek, da bode meseca oktobra t. l. (dan se prijavi pozneje) prodajal plemene žrebice težkega plemena potom dražbe v Ljubljani.

Klicna cena bo polovica nakupne cene. Kupec se bo moral zavezati žrebico obdržati za pleme do prvega žrebata, razen če bi se pokazalo, da je jalovska. Žrebice se bodo oddajale le konjerejem

kranjskega, kamniškega in ljubljanskega okoliškega okraja.

Da bode podpisani odsek vedel kupiti zadostno število žrebcev, prosi vse one, ki se mislijo udeležiti te dražbe, da pisмено prijavijo to podpisanemu odseku vsaj do **15. septembra t. l.**

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, dne 31. julija 1894.

Program VI. konjske dirke v trab 1894. l.

katero priredi konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske v ponedeljek dne 10. septembra t. l.

v Št. Jarneji na Dolenjskem,

in sicer v prvih dveh oddelkih samo za kmetske posestnike, t. j. take, ki svoja zemljišča obdelujejo svojeručno, v drugih oddelkih za vse brez izjeme.

Dirka boe dne 10. septembra (v dan premo vanja konj) popoldne ob 2. uri v Šent. Jarneji, in sicer na novo prirejenem dirkališču.

I. Dirka tri- in štiriletnih kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 1600 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v štirih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo	200 kron.
Drugo (državno) "	100 "
Tretje (deželno) "	50 "

II. Dirka starejših kranjskih žrebcev in kobil.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (državno) darilo	100 kron.
Drugo (deželno) "	50 "
Tretje (deželno) "	25 "

III. Dirka za konje brez razločka starosti in spoja, tudi za valahe, ki so najmanj pol leta lastnina enega in istega kranjskega posestnika.

Daljava 2400 metrov. Ako se oglasi samo en tekmovalac, dobi prvo darilo le tedaj, če pride v šestih minutah na cilj.

Prvo (deželno) darilo	100 kron.
Drugo (deželno) "	50 "
Tretje (deželno) "	25 "
Četrto (deželno) "	25 "

IV. Gosposka dirka s parom konj brez razločka spoja in starosti konj.

Daljava 2400 metrov. Dirka se vrši le tedaj, če se zglase trije tekmovalci.

Častno darilo konjerejskega odseka: Srebrna namizna oprava, vredna 100 kron.

Udeležitev pri dirki je zglasiti pisмено ali pa na dan dirke tudi ustno, najpozneje do 12 ure opoldne, občinskemu uradu v Št. Jarneji.

Za udeležitev v I. II. in III. oddelku vplačati je pri zglasitvi 1 gl. v IV. oddelku 2 gl. vstopnine.

Pri dirki veljavne določbe.

- 1.) Razsojevalci so odborniki podpisanega odseka in za to odbrani veščaki.
- 2.) O vseh prepirih razsojujejo z večino glasov razsojevalci.
- 3.) K I. in II. dirki so pripuščeni na Kranjskem rojeni konji od tretjega leta naprej. To je dokazati z listom, katerega je dobila konjeva mati pri oplemenitvi.

Za državna darila morejo tekmovati le konji, ki so dobili v l. 1892. do 1894. kako premijo; za to so pa pozvani posestniki še ne premo vanih konj, koji se mislijo dirke ude-

ležiti, da pripeljejo svoje konje 11. septembra popoldne ob 9. uri k premo vanju v Št. Jarnej. Dajala se bodo odsekova darila in sicer tudi žrebce m.

K dirki so pripuščeni le tisti konji, ki so najmanj pol leta — od dneva dirke nazaj šteto — nepretrgano v lasti enega in istega kranjskega posestnika. To je dokazati z županskim potrdilom.

4.) Kdor se ni zglasil o pravem času, ne sme priti s svojim konjem na dirkališče.

5.) Ako se zglasijo k vsaki dirki manj nego trije tekmovalci, onda veljajo gorenji predpisi in pa določila podpisanega odseka.

6.) Za konje, ki so nad 9 let stari, ni treba povedati starosti.

7.) Dovoljeno je kaki navzoči osebi precej dokazati, da kak konj nima pravice po gorenjih dolo čilih dirkati v kateri dirki.

8.) Tekmovalci morajo biti na dirkališču pol ure pred začetkom dirke. Tu je naznaniti voznike, in tu se pregledajo konji. Kdor pride prepozno, ne sme tekmovati.

9.) Razvrstitev dirkačev določi žreb.

10.) Tekmovalci, ki vsem dolo čilom odsekovim nočejo ustreči, izključijo se od dirke.

11.) Konja, ki med vožnjo prične iti v galop, pognati je precej v trab. Ako konj prestopi prostor med dvama zastavama (25 met.) v galop, ali če pride v galopu na konec, izgubi pravico do darila.

12.) Ugovore zaradi nepravilne vožnje je precej naznaniti razsojevalnemu odboru.

V Ljubljani, dne 31. julija 1894.

Samostalni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Frančišek Povše,
predsednik.

Št. 13.005.

R a z g l a s.

Vsled zakona z dne 28. marnja l. 1892. drž. zak. št. 61., dovoljuje se brezobresten predajem v denarjih iz državnega in deželnega zaklada tistim posestnikom, katerih vinogradi so od trtne uši uničeni ter jih hočejo zopet obnoviti z amerškimi trtami, in katerih gospodarji so zaradi trtne uši prišli v začasno stisko.

To se daje vsled ukaza visoke c. kr. deželne vlade z dne 11. ulija l. 1894. št. 9124 s tem pristavkom na znanje, da se morajo dotične prošnje, katera so z prilogami vred proste koleka, vložiti najkasneje do dne

15. septembra 1894. l.

pri tem c. kr. okrajnem glavarstvu. Na prošnje, ki bi se vložile po tem obroku, ne moglo bi se za delavno-dobo 1895. leta več ozir jemati.

Tiskovine za dotične prošnje in delalne načrte se dobe brezplačno v odpravnistvu c. kr. okrajnega glavarstva.

C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem,
dne 14. julija 1894.

Listnica uredništva.

J. V. v T. Sedlarja, ki bi delal komate za vole, ne poznamo. Ker pa jih je po Kranjskem mnogo, gotovo se bo kdo zglasil, na kar Vam sporočimo naslov.

A. S. v. S. Za Vaše kraje se pridelovanje hmelja ne pripo roča, ker bi na Vaših prodastih in plitvih tleh nikakor ne uspeval. Če Vam je drago, preskrbimo Vam prav radi knjigo o hmelju v nemšem jeziku, sicer smo pa uže letos priobčeli v „Kmetovalci“ navod za pridelovanje hmelja.